

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 87 0 P 004383 18 Rev
Banjaluka, 04.09.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Rosa Obradović kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Gorjana Popadić kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca, B. D. iz B., opština T., zastupanog po punomoćniku, S. R., advokatu iz D., protiv tuženih, Republike Srpske, za Ministarstvo..., zastupane po Pravobranilaštvu Republike Srpske, Sjedište zamjenika u D., Ć. J. iz B., P. Z. iz M. i D. J. iz M., zastupani po privremeneom zastupniku, J. M., advokatu iz T. i B.N. iz M., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Doboju broj 87 0 P 004383 18 Gž 3 od 22.02.2018. godine, na sjednici održanoj dana 04.09.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Tesliću broj 87 0 P 004383 15 P 3 od 14.02.2017. godine obavezani su tuženi da tužiocu isplate 1.712.666,90 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 28.08.1993. godine, od čega: 151.920,00 KM na ime štete pričinjene na stambenom objektu – kući i garaži, 368.770,80 KM na ime štete pričinjene na motelu, 10.693,10 KM na ime uništenog putničkog vozila, 838.483,00 KM na ime uništenih pokretnih stvari, 4.400,00 KM na ime naknade za psa vučjaka i 338.400,00 KM na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja motela.

Istom presudom odbijen je zahtjev tužioca da mu tuženi, na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja kuće isplati 49.500,00 KM.

Zahtjevi na ime nakande troškova parničnog postupka su odbijeni.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Doboju broj 87 0 P 004383 18 Gž 3 od 22.02.2018. godine je odlučeno: da se odbije žalba tužioca i prvostepena presuda potvrdi u odbijajućem dijelu; da se usvoji žalba tužene, Republike Srpske i prvostepena presuda preinači tako, što se zahtjev tužioca u odnosu na ovu tuženu u cjelosti odbija; da se djelimično usvoje žalbe tuženih, Ć. J., P.Z. i D. J., te prvostepena presuda preinači u dosuđujućem dijelu, tako što se odbija zahtjev tužioca na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja motela u iznosu od 338.400,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 28.08.1993. godine.

Tužilac je obavezan da tuženim, Ć. J., P.Z. i D. J., na ime troškova žalbenog postupka, isplati 1.250,00 KM.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i udovolji zahtjevu tužioca u cjelosti.

U odgovoru na reviziju, tužena, Republika Srpska je predložila da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca kojim traži da se tuženi obavežu da mu na ime naknade štete isplate 1.762.166,90 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 28.08.1993. godine od čega: 151.920,00 KM na ime štete pričinjene na stambenom objektu – kući i garaži, 368.770,80 KM na ime štete pričinjene na motelu, 10.693,10 KM na ime uništenog putničkog vozila, 838.483,00 KM na ime uništenih pokretnih stvari, 4.400,00 KM na ime naknade za psa vučjaka, 338.400,00 KM na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja motela i 49.500,00 KM na ime izgubljene dobiti zbog nekorištenja kuće.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da je 28.08.1993. godine tužiocu uništena imovina u mjestu B. kod D., a koja se sastojala od porodične stambene zgrade, stambeno-poslovne zgrade (motela), pratećih objekata i pokretnih stvari u tim objektima, te vozilu makre M. i psu vučjaku; da su u uništenju imovine tužioca neposredno učestvovali tuženi, Ć. J., P.Z. i D. J, koji su pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Doboju broj K-73/93 od 12.11.1993. godine i presudom Višeg suda u Doboju broj Kž-55/94 od 25.07.1994. godine oglašeni krivim za izazivanje opšte opasnosti i uništenja tuđe stvari; da je neposredno prije uništenja imovine tužioca, naoružana grupa ljudi u vojnim uniformama, među kojima su bili i tuženi, Ć. J., P.Z. i D. J, došli u Centar javne bezbjednosti D., tražeći tužioca koji je tog dana lišio života njihovog druga M. Đ.; da su bili agresivni, prijetili opkoljavanju Centra javne bezbjednosti D., likvidaciji tužioca i uništenju njegove imovine; da su inspektori Centra javne bezbjednosti D. obavijestili tu grupu da se tužilac ne nalazi u Centru, kako bi spriječili nasilje, mada je tužilac bio priveden zbog lišenja života M. Đ.; da je načelnik Centra javne bezbjednosti D., tom prilikom, a radi smirivanja jedne euforične situacije, primio predstavnike te naoružane grupe; da je u razgovoru sa istima dobio obećanje da neće biti odmazde prema tužiocu i da je procjena Centra javne bezbjednosti D., bila da je situacija smirena; da je poslije toga naoružana grupa ipak otišla u pravcu mjesta B., gdje se nalazila imovina tužioca, te dolaskom na to mjesto puško-mitraljezima, a zatim ručnim bombama i sličnim naoružanjem pucali po objektima tužioca, sve dok je nisu potpuno uništili, pri čemu nije sporno da su jedan dio imovine zapalili, tako što su prethodno polili benzin; da iz nalaza i mišljenja vještaka mašinske struke G. K. proizilazi, da je šteta na pričinjenom vozilu marke M. totalna i da iznosi 10.693,10 KM; da iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke C. N. proizilazi, da je šteta pričinjena na objektu – kući i garaži 151.920,00 KM, a šteta pričinjena na motelu 368.770,80 KM; da iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke B. M. proizilazi, da je ukupna šteta na pokretnim stvarima, koje su se nalazile u kući i motelu, te pomoćnim objektima, 838.348,00 KM, te šteta za ubijenog psa 4.400,00 KM; da iz nalaza i mišljenja navedenog vještaka takođe proizilazi, da bi izgubljena dobit zbog ne korištenja motela u periodu od 28.08.1993. godine do 01.08.2016. godine iznosila 338.400,00 KM, a šteta na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja kuće 49.500,00 KM; da je tužilac podnio tužbu radi naknade pričinjene mu štete, 24.08.1995. godine.

Temeljem ovakvog činjeninog utvrđenja prvostepeni sud je zaključio, da je zahtjev tužioca osnovan, sem u dijelu izgubljene dobiti na ime ne korištenja kuće, pa je stoga sudio tako, što je donio odluku kao u izreci prvostepene presude, shodno odredbama člana 17. Ustava Republike Srpske, u vezi sa članom 154. i člana 189. Zakona o obligacionim odnosima.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda, ali ne i zaključak tog suda, da je osnovan zahtjev tužioca u odnosu na tuženu, Republiku Srpsku i da je osnovan zahtjev tužioca u odnosu na ostale tužene, na ime izgubljene dobiti zbog ne korištenja motela u periodu od 1993. godine do 2016. godine u ukupnom iznosu od 338.400,00 KM, pa je sudio tako, što je donio odluku kao u izreci drugostepene presude.

Odluka drugostepenog suda je pravilna.

Pobijajući odluku drugostepenog suda tužilac kao revident prvenstveno nalazi, da je drugostepeni sud pogrešno sudio kada je odbio njegov zahtjev u odnosu na tuženu, Republiku Srpsku, smatrajući da je ista odgovorna u smislu odredaba člana 17. Ustava Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj, 3/92, 6/92, 8/92, 15/92 i 19/92). Tvrdeći da postoji odgovornost Republike Srpske, tužilac ističe da su njegovu imovinu uništili tuženi, Ć. J., P.Z. i D. J i N. B. kao pripadnici Vojske Republike Srpske, kao i da Centar javne bezbjednosti D. nije ništa preduzeo da do štete ne dođe.

Odredbama člana 17. stav 1. Ustava Republike Srpske („Sl. glasnik RS“ br.3/92, 6/92, 8/92, 15/92 i 19/92) je propisano, da svako ima pravo na naknadu štete koju mu nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ, odnosno organizacija koja vrši javna ovlaštenja.

Prema odredbama člana 172. stav 1. ZOO, pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odgovornost pravnog lica za rad njenih organa u smislu navedene zakonske odredbe, zavisi od definisanja pojma nezakonitog i nepravilnog rada. Nezakonit rad organa je rad koji je u suprotnosti sa zakonom i sa moralnom normom koja čini dio javnog poretka. Nepravilno je svako postupanje koje je suprotno pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu, postupanje mimo cilja koji je određen, suprotno zahtjevu koji bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u javnom interesu. Ako se uporede pretpostavke odgovornosti pravnog lica iz člana 172. ZOO, nezakonit i nepravilan rad organa odgovara pojmu „dovoljno ozbiljne povrede“ a krivica, kao voljni elemenat, nije posebna pretpostavka odštetne odgovornosti pravnog lica, i ona može biti samo dio procjene nezakonitosti i nepravilnosti rada organa.

Kod prednjeg stanja stvari, za uspjeh u ovoj parnici tužilac je bio u obavezi da dokaže, a shodno odredbama člana 7. i člana 123. Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP), da mu je pričinjena šteta nastala kao posljedica nepravilnog ili nezakonitog rada lica ili organa tužene, koji odgovara pojmu „dovoljno ozbiljne povrede“.

Kada se ima u vidu: da je neposredno prije uništenja imovine tužioca, naoružana grupa ljudi u vojnim uniformama, među kojima su bili i tuženi, Ć. J., P.Z. i D. J i N. B., došli u Centar javne bezbjednosti D. tražeći tužioca, koji je tog dana ubio njihovog druga M. Đ.; da su bili agresivni i da su prijetili opkoljavanju Centra, likvidaciji tužioca i uništenju njegove imovine; da su inspektori Centra javne bezbjednosti D., radi smirivanja takve euforične situacije, izbjegli da potvrde da je u Centru javne bezbjednosti D. priveden tužilac radi ubistva, tako što su ih obavijestili da tužilac nije u Centru; da je načelnik Centra javne bezbjednosti D. tom prilikom primio predstavnike te naoružane grupe sa kojima je obavio razgovor, kako bi ih umirio; da je tom prilikom načelnik Centra dobio uvjerenja da neće biti odmazde prema tužiocu, ovaj sud nalazi, da tužilac nije dokazao da mu je šteta na imovini pričinjena usljed nezakonitog ili nepravilnog rada organa ili lica tužene, prvenstveno Ministarstva unutrašnjih poslova RS, Centra javne bezbjednosti D., kao državnog organa. Ovo tim prije, što iz stanja spisa takođe proizilazi, da su organi tužene, a nakon što je tužiocu pričinjena šteta uništenjem njegove imovine, proveli krivični postupak protiv tuženih, Ć. J., P. Z. i D. J i N. B. u kom je ishodena pravosnažna presuda Osnovnog suda Doboju broj K-73/93

od 12.11.1993. godine, kojom su ovi tuženi, zbog navedenog štetnog događaja, oglašeni krivim, jer da su počinili krivično djelo izazivanja opšte opasnosti i oštećenja tuđe stvari za što su im izrečene zatvorske kazne.

Naime, iz opisanog postupanja tužene, Republike Srpske ne proizilazi da je tužena postupala u suprotnosti sa zakonom i moralnim normama koje čine dio javnog poretka, odnosno, suprotno pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu ili mimo cilja koji je određen, suprotno zahtjevu koje bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u javnom interesu.

Drugim riječima, opisana postupanja tužene, Republike Srpske ne samo da su bila u granicama njenih zakonskih ovlaštenja, već i u skladu sa zahtjevom koji bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u javnom interesu, shodno odredbama člana 16 i 49 Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni glasnik Srpskog naroda u BiH br. 4/92) koji je bio na snazi u vrijeme štetnog događaja.

Kako iz stanja nižestepeni spisa proizilazi, da tuženi, Č. J. , P. Z. i D. J. nisu bili pripadnici Vojske Republike Srpske, a da je tuženi, N.B. kao pripadnik Vojske Republike Srpske, u vrijeme štetnog događaja bio na odmoru, odnosno da njihovo postupanje prilikom uništenja imovine tužioca nije bilo u vezi sa vojnom dužnošću, neosnovani su revizioni prigovori da drugostepeni sud nije pravilno cijenio odgovornost tužene, Republike Srpske kada je odbio zahtjev u odnosu na istu.

Takođe su neosnovani i revizioni prigovori, da su nižestepeni sudovi pogrešno sudili kada je odbili zahtjev tužioca na ime naknade štete zbog izgubljene dobiti, u smislu odredaba člana 189. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96 i 74/04), a zbog ne korištenja kuće i motela u periodu od 28.08.1993. godine do 01.08.2016. godine.

Naime, za uspjeh u parnici povodom zahtjeva za naknadu štete na ime izgubljene dobiti, u smislu odredaba člana 189 ZOO, tužilac je bio u obavezi da dokaže, da je zbog postupanja tuženih, Č. J., P. Z. i D. J. i N. B., izgubio korist u vidu dobitka koji je osnovano očekivano prema redovnom toku stvari.

Kada se ima u vidu, da motel tužioca u to vrijeme nije radio, jer nije bio završen, te da tužilac nije dokazao da je ikada izdavao kuću u kojoj je živio, ovaj sud nalazi, da su nižestepeni sudovi pravilno sudili kada su odbili zahtjev tužioca na ime izgubljene dobiti.

Obzirom da se revizijom tužioca ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda, te kako ista nije zahvaćena nedostacima na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je primjenom odredaba člana 248. ZPP, donijeti odluku kao u izreci ove presude.

Predsjednik vijeća
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić

